

УДК 339.9.012(045)

*Кравцова І.В.,
аспірантка кафедри міжнародних економічних відносин і бізнесу,
ННІМВ НАУ, м. Київ, Україна*

Науковий керівник:

*Сіденко С. В.,
д.е.н., професор,
завідувач кафедри міжнародних економічних відносин і бізнесу,
ННІМВ НАУ, м. Київ, Україна*

ЕВОЛЮЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ ГЛОБАЛЬНИХ ЛАНЦЮГІВ СТВОРЕННЯ ВАРТОСТІ ТА ЇЇ РОЛЬ У СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Анотація. У статті здійснено спробу прослідкувати розвиток концепції глобальних ланцюгів створення вартості, починаючи з поняття продуктового ланцюга в контексті світ-системного аналізу і до сучасного етапу. Розглянуто різні підходи до визначення сутності глобального ланцюга створення вартості; запропоновано власне визначення поняття. Визначено можливості застосування даної концепції у сучасних економічних дослідженнях, зокрема на рівні країни та на рівні компанії. З'ясовано значення концепції для розробки державної політики у різних сферах.

Ключові слова: глобальний ланцюг створення вартості, глобальний продуктивний ланцюг, додана вартість, «школа міжнародників», «школа промисловців», державна політика.

*Iryna Kravtsova,
PhD student of the Department of International Economic
Relations and Business,
ERIIR NAU, Kyiv, Ukraine*

*Scientific Supervisor:
Svitlana Sidenko,
D.Sc. in Economics, Professor,
Head of the Department of International Economic Relations and Business,
ERIIR NAU, Kyiv, Ukraine*

EVOLUTION OF GLOBAL VALUE CHAINS FRAMEWORK AND ITS ROLE IN MODERN ECONOMIC STUDIES

Abstract. In this paper an attempt has been made to trace the development of global value chains framework, from the notion of commodity chain within a context of world-system analysis down to the present stage. The paper deals with different approaches to determination of global value chain nature; our own definition of the notion is given. The applicability of this framework in modern economic studies, particularly at the country level and at the company level, is determined. The

significance of the framework for public policy development in different areas is explored.

Key words: global value chain, global commodity chain, value added, “internationalist school”, “industrialist school”, public policy.

Постановка проблеми. Прискорення темпів науково-технічного прогресу та технологічних змін, лібералізація торгівлі й інвестицій, зростаюча взаємопов’язаність економік зробили можливим виникнення глобальних ланцюгів створення вартості (ГЛСВ), які на сьогоднішній день відіграють провідну роль у світовій економіці. У сучасних умовах світова торгівля, інвестиції та виробництво тісно взаємопов’язані з глобальними ланцюгами створення вартості, що об’єднують покупців і постачальників з різних країн і забезпечують функціонування фрагментованого виробництва по всьому світу. З одного боку, країни можуть отримувати позитивні ефекти від участі у ГЛСВ, що полягають, зокрема, у розвитку національної економіки, залученні інвестицій, підвищенні технологічних можливостей і виробничих потужностей, створенні нових робочих місць тощо. У той же час ГЛСВ можуть нести в собі цілу низку ризиків для країн, що беруть у них участь, особливо для країн, що розвиваються. Таким чином, дослідження сутності та закономірностей функціонування ГЛСВ, а також подальший розвиток концепції ГЛСВ є вкрай важливими для розуміння причинно-наслідкового зв’язку між особливостями розвитку країн і рівнем їх участі у ГЛСВ, а також для формування державної та міждержавної політики у відповідних сферах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ідею ціннісного, або вартісного, підходу у менеджменті було запроваджено М. Портером у 1985 р., який ввів поняття ланцюга створення вартості у контексті дослідження конкурентних переваг [15]. Методологію дослідження конкурентоспроможності на основі глобальних ланцюгів створення вартості вперше запропонував Г. Джереффі у 1994 р. [7]. У подальшому цей підхід розвивали та використовували у практичних дослідженнях такі іноземні вчені, як К. де Бекер, Р. Каплінські, Дж. Лі, О. Мемедовіч, К. П’єстробеллі, Т. Стеджен, Дж. Хамфрі та ін. Для вітчизняної літератури проблема вивчення глобальних ланцюгів створення вартості є відносно новою, тому недостатньо розробленою. Серед українських науковців варто виділити роботи І. Й. Гладія, Г. В. Дугінець, І. Я. Зварич, О. В. Підчоси, О. І. Рогача, С. Соколенко та ін. Проте більшість таких досліджень мають прикладний характер та є вузьконаправленими, в них розглядаються лише окремі галузі або країни. Також не існує єдиного теоретичного підходу до вивчення цього питання, оскільки погляди представників різних економічних шкіл часто не співпадають. Тому дослідження різних етапів розвитку концепції ГЛСВ та формування комплексного теоретичного підходу до їх аналізу є актуальним.

Метою даної статті є з’ясування сутності глобальних ланцюгів створення вартості, етапів еволюції даної концепції та її ролі у сучасних економічних дослідженнях.

Виклад основного матеріалу. Концепція глобальних ланцюгів створення вартості (*global value chains, GVCs*) бере свій початок у науковій літературі з дослідження глобальних продуктових ланцюгів (*global commodity chains, GCCs*). Поняття продуктового ланцюга вперше було введено у 1977 р. Т. Хопкінсом та І. Валлерстайном у контексті розробленої ними концепції світ-системного аналізу [11, с. 128]. За визначенням дослідників, **продуктовий ланцюг** (*commodity chain*) представляє собою мережу трудових і виробничих процесів, кінцевим результатом яких є готова продукція [10, с. 159]. Відповідно до цього підходу, продуктовий ланцюг складається з відокремлених процесів, або «осередків» (*boxes*), кожен з яких містить конкретні виробничі процеси з низкою характеристик, таких як суспільно визнані та змінні межі, різні ступені монополізації, зміни у географічному розташуванні, різні форми власності і способи контролю за трудовим процесом. Ці характеристики можуть змінюватися з часом в залежності від циклічних змін у світовій економіці. «Осередки» поєднуються між собою у різні способи, що відображають зміни у формах і масштабах вертикальної інтеграції між виробничими одиницями у межах цих «осередків». Такі зміни мають циклічний характер, оскільки деякі періоди характеризуються домінуванням вертикальної інтеграції, у той час як інші позначаються посиленням концентрації та субпідрядних відносин. Автори підходу стверджують, що за останні декілька століть такі цикли вже кілька разів змінювали одне одного [10, с. 168].

Ідеї Т. Хопкінса та І. Валлерстайна щодо представлення виробництва певного продукту у вигляді продуктового ланцюга отримали подальший розвиток у роботах Г. Джерефі. Так, у 1994 р. дослідник вперше запропонував термін «**глобальний продуктовий ланцюг**» – сукупність міжорганізаційних мереж, згрупованих навколо певного товару або продукту, що об'єднує домогосподарства, підприємства та держави в межах світової економіки [7, с. 2]. Втім, автор відходить від історичного та циклічного контекстів, зосереджуючи увагу на виникненні нових глобальних виробничих систем, у яких економічна інтеграція виходить далеко за межі міжнародної торгівлі сировинними матеріалами та кінцевими продуктами, охоплюючи виробництво, що характеризується централізованою координацією та водночас міжнародним розосередженням і включає велику кількість видів діяльності вздовж ланцюга створення певного продукту.

Концепція глобальних продуктових ланцюгів передбачала, що окремі процеси в межах таких ланцюгів можуть бути представлені у вигляді «осередків» (*boxes*) або «вузлів» (*nodes*), об'єднаних у мережі [7, с. 2]. Кожен наступний «вузол» включає придбання та/або організацію виробничих ресурсів (наприклад, сировинних матеріалів або напівфабрикатів), робочої сили, транспортування, дистрибуції (на ринкових умовах або за допомогою трансферту) та споживання. Таким чином, продуктовий ланцюг складається з послідовних етапів придбання ресурсів, виробництва, дистрибуції, маркетингу та споживання. На думку Г. Джерефі, інтернаціоналізація продуктових

ланцюгів тісно пов'язана з процесом винесення окремих функцій за межі організаційної структури вертикально інтегрованих корпорацій [7, с. 7].

У другій половині 1990-х рр. підхід на основі глобальних продуктових ланцюгів привернув широку увагу економістів, які сконцентрувалися на дослідженні конкретних галузей або країн [9, с. 75]. Але вже у 2000-х рр. у науковій літературі на зміну поняттю «продуктовий ланцюг» прийшов термін «ланцюг створення вартості» (*value chain*). Зокрема, це пояснюється обмеженістю попереднього підходу та неможливістю застосування його до нематеріальних продуктів, тобто послуг, а також необхідністю зосередити увагу на проблемі створення доданої вартості у процесі виробництва продукту.

Ідею ціннісного, або вартісного, підходу у менеджменті ще у 1985 р. запровадив М. Портер, ввівши поняття ланцюга створення вартості у контексті дослідження конкурентних переваг. За визначенням вченого, **ланцюг створення вартості** являє собою сукупність стратегічно важливих видів діяльності фірми; фірма здобуває конкурентні переваги тоді, коли здійснює ці стратегічно важливі види діяльності дешевше або краще за своїх конкурентів [15, с. 33-34]. Такий підхід акцентує увагу на взаємопов'язаності та послідовності елементів економічної діяльності, під час здійснення якої кожна наступна ланка створює додану вартість у загальному процесі. У такому розумінні ланцюг створення вартості є більше практичним інструментом, що дозволяє окремим фірмам або країнам з'ясувати, яких конкретних заходів вони можуть вжити на різних етапах економічної діяльності, щоб створювати вищу додану вартість і, відповідно, досягти вищого рівня конкурентоспроможності. Натомість у сучасній економіці ланцюг створення вартості розуміється не лише як сукупність видів діяльності певної фірми або країни, а як повний комплекс видів діяльності, необхідних для створення того чи іншого продукту, у т.ч. у контексті їх координації.

Вперше у сучасній економічній літературі визначення терміну «ланцюг створення вартості» у 2001 р. запропонували Р. Каплінські та М. Морріс. Так, **ланцюг створення вартості** являє собою повний комплекс видів діяльності, необхідних для перетворення концепції товару чи послуги, через різні етапи виробництва (у т.ч. поєднання фізичної трансформації та різноманітних виробничих послуг) і поставки, на продукт кінцевого споживання, а також його утилізації після використання [13, с. 4]. Дж. Ебоні дає наступне визначення поняття, підкреслюючи значення процесу створення доданої вартості під час виробництва продукту: ланцюг створення вартості – це повний комплекс видів діяльності зі створення доданої вартості, необхідний для того, щоб донести певний продукт від моменту виникнення ідеї, шляхом розробки дизайну, постачання сировинних матеріалів і проміжних складових, виробництва, маркетингу, дистрибуції та післяпродажної підтримки безпосередньо до кінцевих споживачів [2, с. 4].

Таким чином, виробництво будь-якого продукту (товару чи послуги) можна представити як послідовність взаємопов'язаних видів діяльності зі створення доданої вартості, таких як дизайн, виробництво, маркетинг,

транспортування, логістика, дистрибуція та післяпродажне обслуговування кінцевих споживачів. Спрощену схему функціонування ланок ланцюга створення вартості та взаємозв'язки між ними зображено на рис. 1.

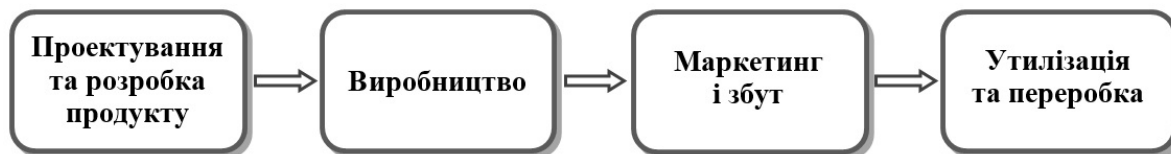

Рис. 1. Спрощена схема ланцюга створення вартості
Джерело: побудовано автором.

Із розвитком концепції ланцюгів створення вартості стала очевидною необхідність більш глибокого дослідження функціонування таких ланцюгів на глобальному рівні. Крім того, виникла потреба в узгодженні існуючих теоретичних підходів до вивчення складних мережевих зв'язків між фірмами у процесі виробництва певного продукту (концепції продуктових ланцюгів, виробничих мереж, промислових кластерів тощо), а також у створенні єдиного понятійно-категоріального апарату. Так у 2005 р. виникла Ініціатива з дослідження глобальних ланцюгів створення вартості на базі Центру з глобалізації, управління та конкурентоспроможності Університету Дьюка (США), яку започаткували вчені Г. Джерефі, Дж. Хамфрі та Т. Стеджен [1].

Примітно, що і досі не існує єдиного визначення глобального ланцюга створення вартості (ГЛСВ). Так, на офіційному сайті Ініціативи з дослідження глобальних ланцюгів створення вартості стверджується, що ГЛСВ охоплює велику кількість фірм і декілька географічних місць розташування [1]. Г. Джерефі, Дж. Хамфрі та Т. Стеджен зазначають, що ГЛСВ являють собою управлінські структури у секторах економіки, що здійснюють виробництво для глобальних ринків [6, с. 79]. Сам Г. Джерефі у своїх роботах також не дає чіткого визначення ГЛСВ, лише вказуючи, що види діяльності, які його складають, сильно розпоршені у географічному просторі [8, с. 92] та здійснюються у міжфірмових мережах у глобальному масштабі [5, с. 7]. Т. Стеджен вважає, що у ГЛСВ актори координують свої дії як мінімум на двох континентах або у межах двох торгових блоків [17, с. 6]. Крім того, Г. Джерефі, Дж. Хамфрі, Р. Каплінські та Т. Стеджен у спільній науковій роботі також зазначають, що ГЛСВ функціонують у межах двох або більше регіональних блоків [12, с. 4].

На думку Дж. Ебоні, ланцюги створення вартості стають глобальними тоді, коли види діяльності, які входять до їх складу, географічно розпоршені та розташовані у різних країнах [2, с. 5]. За визначенням Р. Банги, ГЛСВ являє собою послідовність усіх функціональних видів діяльності, необхідних в процесі створення вартості, із залученням більше однієї країни [3, с. 6]. П. Рамірез і Х. Рейнбед розглядають ГЛСВ як функціональну інтеграцію розпоршених у міжнародному масштабі видів діяльності зі створення доданої вартості, що утворюють низку складних міжорганізаційних мережевих зв'язків [16, с. 700].

Отже, спробуємо дати власне визначення ГЛСВ. На нашу думку, **глобальний ланцюг створення вартості** – це послідовність взаємопов'язаних видів діяльності зі створення доданої вартості, розташованих як мінімум на двох континентах або у межах двох торгових блоків, що забезпечують виробництво товару чи послуги, починаючи з ідеї щодо їх створення та закінчуючи доставкою до кінцевого споживача.

Таким чином, концепція ГЛСВ розглядає акторів і механізми, що утворюють і трансформують глобальні економічні процеси та різні типи міжфірмових взаємозв'язків. Аналіз ГЛСВ дозволяє з'ясувати, чому і як певна галузь організована у глобальному масштабі, як локальні економічні процеси обумовлюються глобальними і де саме зміни є найбільш імовірними [8, с. 92]. При дослідженні ГЛСВ у центрі уваги стоїть питання створення доданої вартості, а саме де, на яких етапах вона створюється у певній галузі, які фірми створюють найбільшу вартість і де вони розташовані (географічно та відносно інших ланок ланцюга), а також як фірми та країни, у яких вони базуються, можуть просуватися ланцюгом створення вартості до ланок із найвищою доданою вартістю.

Концепція ГЛСВ є вкрай корисним інструментом для розуміння та вирішення реальних економічних проблем. Оскільки дослідження ГЛСВ поєднує глобальний і локальний рівні аналізу, будь-хто, зацікавлений у реформах, – науковці, фірми, високопосадовці, активісти неурядових організацій – може застосовувати цю концепцію для пошуку обґрунтованих аргументів на користь або проти існуючих бізнес-практик і створюваних умов розвитку, а також для вироблення конкретних заходів з їх вдосконалення. Так, наприклад, країни або окремі фірми, які прагнуть просунутися глобальним ланцюгом створення вартості певної галузі до ланок із вищою доданою вартістю або взагалі перелаштуватися на інший ГЛСВ, можуть використовувати концепцію ГЛСВ для визначення власної конкурентоспроможності та можливих перешкод на шляху до її підвищення. Профспілки можуть застосовувати концепцію ГЛСВ, щоб з'ясувати, чому фірми виносять власне виробництво за межі країни та яким чином можна вплинути на них з метою покращення умов та охорони праці для робітників у країні та за кордоном. Крім того, аналіз ГЛСВ може бути корисним навіть у сфері охорони здоров'я та навколишнього середовища, оскільки дозволяє продемонструвати, як глобальні економічні процеси діють на місцевому рівні, у т.ч. спричиняючи погіршення якості ґрунту, води та повітря.

У науковій літературі з проблеми функціонування глобальних ланцюгів створення вартості умовно можна виділити два підходи, або «школи» – «школу міжнародників» (розглядають ГЛСВ на рівні країни, у рамках досліджень з економіки) і «школу промисловців» (розглядають ГЛСВ на рівні фірми, у рамках досліджень з міжнародного бізнесу) [14, с. 9; 18, с. 125].

Назви обох підходів відображають особливості методики та масштаби дослідження ГЛСВ вченими кожного напрямку. Так, підхід «міжнародників» передбачає застосування методів макроекономічного аналізу, використання

статистичних даних по міжнародній торгівлі та галузям промисловості, а також вироблення рекомендацій для державної політики, у т.ч. стосовно ПШ, участі у дво- та багатосторонніх торгових угодах, торгової політики тощо. Відповідно до цього підходу, за допомогою ГЛСВ пояснюється, як експорт країни може містити імпортовані складові, тобто як експорт включає іноземну та вітчизняну додану вартість. Представники підходу «промисловців» при дослідженні ГЛСВ застосовують методи мікроекономічного аналізу, вдаючись до конкретних практичних досліджень (*case studies*) певних галузей і регіонів, використання якісних, а не кількісних даних; у центрі уваги стоїть проблема конкурентоспроможності кластерів і регіонів, а також надання рекомендацій щодо політики регіонального розвитку. За цим підходом, ГЛСВ розглядаються як фрагментовані ланцюги постачання з міжнародно розпорощеними видами діяльності, що координуються компаніями-лідерами (ТНК). Варто зазначити, що обидва описані підходи часто перетинаються, коли дослідники вдаються до використання водночас макро- та мікроекономічного аналізу, що знаходить прояв у спільних наукових роботах [14, с. 9].

Дослідження ГЛСВ на рівні компанії є важливим стратегічним інструментом набуття конкурентних переваг. Управління ГЛСВ охоплює різні види економічної діяльності – планування, розробку продукту, постачання матеріалів і деталей, виробництво, маркетинг, продаж кінцевому споживачу, – об'єднуючи їх у комплексні міжфірмові взаємозв'язки, що дозволяють компаніям виходити на великі ринки, отримуючи при цьому більші прибутки. Цей стратегічний інструмент дає можливість краще дослідити та збагнути необхідність синхронізації потоків продукції, інформації, процесів і фінансових ресурсів всередині ГЛСВ. Центральним моментом у такій бізнес-стратегії є створення надійних взаємозв'язків між різними ланками ланцюга та всередині них, а також між виробниками та безпосередніми клієнтами та постачальниками.

Аналіз функціонування ГЛСВ на рівні країни дозволяє краще вивчити природу та детермінанти виробничого і технологічного потенціалу країни, її конкурентоспроможності. Оскільки продукція виходить на ринок, пройшовши через цілий комплекс різних видів економічної діяльності, створення вартості не зводиться лише до процесу виробництва. Тому інновації, які є рушійною силою розвитку економіки будь-якої країни, можуть охоплювати як покращення виробничих можливостей, так і вдосконалення інших видів економічної діяльності (наприклад, проектування та маркетинг), диверсифікацію клієнтської бази та ринків, розвиток можливостей із розробки нових продуктів. Зосереджуючи увагу на усіх зв'язках і кожному виді діяльності всередині ГЛСВ, набагато легше з'ясувати, які з них приносять більше або менше прибутку та якого роду інновації потрібні для їх розвитку. Такий аналіз може допомагати вищим посадовим особам при розробці державної політики та прийнятті відповідних рішень.

Так, аналіз стану економіки країни за допомогою підходу на основі ГЛСВ має важливе значення при **розробці державної політики** у таких сферах [4, с. 37-38]:

1. *Торгівля*. Оскільки компанії динамічно реорганізують виробництво та переміщують різні види діяльності з однієї країни до іншої, важливим завданням для регулюючих органів є забезпечення такої торгової політики, яка б найбільш повно відображала зміни у світовій торгівлі. Зважаючи на зростання ролі імпортерських складових у експорті країн у рамках ГЛСВ, витрати на перетин товарами національних кордонів значно зростають. Тому інструменти торгової політики, такі як імпортерське мито, правила визначення походження, антидемпінгове мито тощо, можуть безпосередньо впливати на зниження конкурентоспроможності місцевих галузей. Протекціоністська політика під гаслом «розори свого сусіда» (“*beggar thy neighbour*”) фактично перетворюється на політику «розори самого себе» (“*beggar thyself*”). Краще розуміння місця країни у ГЛСВ дозволить визначити реальні втрати від окремих інструментів торгової політики й оцінити чутливість національної економіки до протекціоністських заходів.

2. *Зайнятість*. Вивчення сучасних ГЛСВ і місця окремих країн у них дозволяє з'ясувати взаємозв'язок між створенням нових робочих місць і міжнародною торгівлею, а також вертикальною інтеграцією ТНК. Хоча існують певні побоювання, що зростання імпорту може загрожувати рівню зайнятості всередині країни, реальність є такою, що зазвичай створення нових робочих місць відбувається завдяки експортним галузям, які імпортують іноземні складові. Позиція країни у ГЛСВ (розміщення на його початкових або кінцевих ланках) безпосередньо впливає на кількість і структуру робочих місць в окремих галузях.

3. *Національна конкурентоспроможність і зростання*. Через зростаючу взаємозалежність всередині ГЛСВ країни більше не покладаються винятково на вітчизняні ресурси при виробництві товарів і послуг. На сьогоднішній день конкурентоспроможність країни відображає не тільки рівень технологій та інші фактори національної економіки, а й технології та фактори країн, з яких походять проміжні товари, що використовуються в експортному виробництві. Наслідки участі у ГЛСВ для національної економіки можуть бути абсолютно різними для країн, що спеціалізуються на «висхідних» видах діяльності (наприклад, на виробництві ресурсів, компонентів і напівфабрикатів) і країн, що спеціалізуються на «низхідних» видах діяльності (наприклад, кінцеве збирання продуктів). Аналіз місця країни у ГЛСВ і її відстані до кінцевого споживача дозволяє більш точно визначити детермінанти конкурентоспроможності країни, а також потенційні перешкоди для розвитку нових конкурентних галузей, продуктів або видів економічної діяльності.

4. *Економічна модернізація й інновації*. Місце країни у ГЛСВ безпосередньо впливає на те, яку частку вартості продукту вона створює. Найбільша частка доданої вартості зазвичай створюється на самому початку (інноваційна діяльність, НДДКР, дизайн тощо) та на останніх ланках

(маркетинг, брендинг, логістика тощо) ГЛСВ, у той час як етапи власне виробництва чи збирання створюють лише невелику її частку. Таким чином, дослідження місця країни у ГЛСВ дозволяє з'ясувати потреби та можливості країни щодо здійснення економічної модернізації (просування до вищих ланок ланцюга задля створення вищої доданої вартості) та сприяння економічному зростанню.

5. Глобальні системні ризики. Дослідження географічних аспектів ГЛСВ демонструє взаємопов'язаність економік країн світу та можливість передачі макроекономічних шоків через ГЛСВ. Яскравими прикладами є події 2011 р., коли Японію вразили сильний землетрус і цунамі, а Таїланд охопила потужна повінь. Тоді через стихію ключові «висхідні» виробники компонентів припинили виробництво, що призвело до перебоїв з поставками та свого роду колапсу ГЛСВ в автомобільній та електротехнічній галузях. Вразливість окремих країн до глобальних шоків безпосередньо визначається їх участю та місцем у ГЛСВ.

Таким чином, при розробці державної політики уповноваженим органам необхідно ретельно зіставити всі переваги та недоліки участі країни у ГЛСВ, а також витрати і вигоди провадження активної політики їх заохочення або орієнтованих на них стратегій розвитку, залежно від конкретної ситуації та забезпеченості країни факторами виробництва. Деякі країни можуть обирати таку стратегію розвитку, що не передбачає заохочення участі у ГЛСВ. Інші країни можуть не мати такого вибору: у більшості невеликих країн, що розвиваються, з обмеженими ресурсами практично немає альтернатив стратегіям розвитку, які передбачають певний ступінь участі у ГЛСВ; перед цими країнами стоїть лише питання, яким чином брати у них участь. Зазвичай політика заохочення участі у ГЛСВ передбачає спеціалізацію країни на окремих ланках ланцюга, а саме на конкретних галузях або видах економічної діяльності, для чого виняткове значення має з'ясування наявності та стану детермінант розміщення ГЛСВ.

Висновки. Отже, у сучасній глобалізованій економіці зі складними механізмами внутрішньогалузевих міжфірмових зв'язків концепція ГЛСВ є важливим інструментом дослідження змін у моделях організації глобального виробництва, взаємозв'язків між географічно розпорощеними видами діяльності й акторами певної галузі, а також ролі, яку вони відіграють у розвинених країнах і країнах, що розвиваються. При аналізі ГЛСВ центральним питанням є створення доданої вартості, а саме на яких етапах виробництва товару чи послуги вона створюється, які фірми створюють найбільшу вартість і де вони розташовані (географічно та відносно інших ланок ланцюга), а також як фірми та країни, у яких вони базуються, можуть просуватися ланцюгом створення вартості до ланок із вищою доданою вартістю. Крім того, концепція ГЛСВ може бути вкрай корисною при розробці державної політики у таких сферах, як торгівля, зайнятість, національна конкурентоспроможність і зростання, економічна модернізація й інновації, а також глобальні системні ризики.

Використані джерела:

1. Офіційний сайт Global Value Chains Initiative [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://globalvaluechains.org>.
2. Abonyi G. Linking Greater Mekong Subregion Enterprises to International Markets: The Role of Global Value Chains, International Production Networks and Enterprise Clusters / G. Abonyi. – New York : The United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific, 2007. – 89 p.
3. Banga R. Measuring Value in Global Value Chains / R. Banga // UNCTAD Working Papers. – May 2013. – No. 8. – 34 p.
4. De Backer K. Mapping Global Value Chains / K. De Backer, S. Miroudot // The OECD Conference Centre Working Papers. – December 2012. – No. 9. – 45 p.
5. Gereffi G. Global Value Chain Analysis: A Primer / G. Gereffi, K. Fernandez-Stark. – Durham: Center on Globalization, Governance & Competitiveness, Duke University, 2016. – 34 p.
6. Gereffi G. The governance of global value chains / G. Gereffi, J. Humphrey, T. Sturgeon // Review of International Political Economy. – February 2005. – No. 12. – P. 78–104.
7. Gereffi G. The organization of buyer-driven global commodity chains: how US retailers shape overseas production networks / G. Gereffi / Commodity Chains and Global Capitalism / [Gereffi G., Korzeniewicz M., Hopkins T., Wallerstein I. et al.] ; ed. by G. Gereffi and M. Korzeniewicz. – Westport : Praeger, 1994. – Chapter 5. – P. 95–122.
8. Gereffi G. Trade, Transnational Corporations and Food Consumption: A Global Value Chain Approach / G. Gereffi, M. Christian // Trade, Food, Diet and Health. Perspectives and Policy Options. – Oxford : Wiley–Blackwell, 2010. – Ch. 6. – P. 91–110.
9. Gibbon P. Trading down: Africa, value chains, and the global economy / P. Gibbon, S. Ponte. – Philadelphia : Temple University Press, 2005. – 251 p.
10. Hopkins T. Commodity Chains in the World-Economy Prior to 1800 / T. Hopkins, I. Wallerstein // Review. – Summer 1986. – Vol. 10, No. 1. – P. 157–170.
11. Hopkins T. Patterns of Development of the Modern World-System / T. Hopkins, I. Wallerstein // Review. – Fall 1977. – Vol. 1, No. 2. – P. 111–145.
12. Introduction: Globalisation, Value Chains and Development / Gereffi G., Humphrey J., Kaplinsky R., Sturgeon T. // IDS Bulletin. – July 2001. – Vol. 32, No. 3. – P. 1–8.
13. Kaplinsky R. A Handbook for Value Chain Research / R. Kaplinsky, M. Morris. – Ottawa : International Development Research Center, 2001. – 113 p.
14. Morrison A. Global Value Chains and Technological Capabilities: A Framework to Study Industrial Innovation in Developing Countries /